

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonične dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljno pošljati (frankirani) vredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa opravištvu: Reiserstrasse 8. v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. O šolskem zdravstvu. — A. M. Slomšek. — O rabi navorja. — Logika. — Dopisi. — Razne stvari. — Spremembe. — Inserati.

P. n. naročnikom našega lista, katerim z današnjo številko naročnina poteče (ali je že potekla prej), smo pridjali poštno nakaznico. ter jih vljudno vabimo, da o pravem času naročnino obnove, oziroma dolg poravnajo. Upravištvu.

O šolskem zdravstvu.

(Piše Hinko Podkrajšek.)

(Konec.)

Posebno pozornemu je treba biti učitelju gledé pripomočkov za nazorni nauk in za uk v realijah.

Pri nakupu podob, risarij, računskih tabel, not za petje, plastičnih učil itd. gledati je treba na velik in razločen tisk; predmet naj bo če mogoče naravne velikosti in po obliki formalno in stvarno dovršen. Zemljevidi naj ne bodo prenapolnjeni s podrobnostimi. To je polje, na katerem zamore učitelj ravno v zdravstvenem obziru prav veliko storiti. Ne morem častitim gospodom tovarišem dovolj toplo priporočati, da se pri nakupu takih in enakih rečij ne prenegljuje.

Pri določevanju učnih pripomočkov za učenčevo roko izbirati nam je le v tem, kar nam daje na razpolaganje e. kr. založništvo šolskih knjig na Dunaju, akoravno bi bilo uže lahko tudi tu veliko na boljšem.

Tablice učitelj lahko sam preskrbi, torej lahko izbere, kakoršne mu drago. Škriljaste tablice so boljše od prožnih; vendar naj se niti te niti one predolgo ne rabijo. Črne tablice, ki po svojej barvi vsakako učenčevemu očesu škodujejo, nadomestile so se uže pred več leti z belimi. Take tablice razstavila je v tržaški razstavi leta 1882. tvrdka: „Erste Schiefertafelfabrik von Heinrich Blummer in Asch (Böhmen).

Gotovo bi ne bilo brez pomena, ako bi se učitelji, zborujoči pri okr. uč. konferencijah, sporazumeli, da se za poskušnjo vpeljejo bele tablice. Pri prihodnej konferenciji naj bi vsak zabeležil svoje mnenje o vspešnej ali nevspešnej rabi teh tablic. Gotovo bi se našli založniki, ki bi nam za slučaj splošne vpeljave takih tablic, to blago prav ceno oskrbovali.

Za papir velja pravilo, da naj bo trden, dobro liman in za pisanje in risanje sposoben.

Mej različnimi pisankami so Musil-ove, Grubbaur-jeve in Lapajne-jeve po vis. ministerstvu za uk in bogočastje dovoljene in splošno v rabi.

Pri ženskih ročnih delih je treba večkratnega odmora, treba je pri tem učenke opozarjati, da gledajo na oddaljene predmete. Tem načinom si oko odpočije.

V obče pa pazi učitelj mej vsem poučevanjem, da učenci ravno in navično sedé. Nikakor ne sme trpeti, da bi sedeli otroci z zleknjenimi nogami, da bi imeli róke v žepih, ali se sploh kakorsikoli-bodi nespođobno vedli. Skrbi naj, da niso učenci niti kvalitativno, niti kvantitativno z duševnim delom preobloženi. — Ako učencem ne privoščimo toliko časa, da bi se duševno odpočili, bodi-si da jih predolgo pri nauku pridržujemo, bodi-si, da jih z domačimi nalogami preobkladamo, takrat govorimo o kvantitativnem preobloženju. Ako pa učencem dajemo naloge, ki presegajo njihovo duševno obzorje, njihovo miselnost, takrat so otroci kvalitativno preobloženi. V ljudskej šoli pa ne sme niti prvo niti drugo prevladati; delo in počitek naj se primerno menjavata.

Tudi gledé razdelitve predmotov na posamezne ure treba je previdnosti. Jezikov uk in računanje urimo dopoldne, risanje, pisanje, petje itd. popoldne. Le takrat, ako v tem smislu pospešujemo razvoj otročjega organizma, le takrat smemo reči, da smo storili, kar je v naših močeh za tele-sni in duševni blagor nam izročene mladeži. Da moramo za snaženje šolskih prostorov, za pometanje, umivanje itd. po možnosti skrbeti, tega mislim mi ni treba tu posebej naglašati.

Vežejo nas v to naredbe sl. ministerstva za uk in bogočastje, katere sem omenil uže iz početka te razprave. S tem bi bil s svojimi opazkami o šolski higijeni pri kraju. Veliko o tem jako obsežnem predmetu s temi vrsticami nisem mogel povedati, a upam pa vendar, da sem s tem osnutkom k izkušnjam posameznika tu ali tam kaj doprinesel.

Anton Martin Slomšek,

pedagog, domo- in rodoljub slovenski.

Spisal Franjo Jamšek.

(Dalje.)

23. Sploh pregovor uči: „Možje, kadar se bodete ženili, skrbite, da si svojo gliho dobite“; — ako dva vola enako ne vlečeta, voz ritansko gre. In prav sv. Pavel govori: „Kdor se oženi, prav stori, kdor pa tako ostane, stori boljše!“ Pa vsak križ je nebeški ključ, ako ga ne zavržemo, temveč potrpežljivo nosimo.

V. Slomšek kot praktični šolnik.

Pred tridesetimi leti še ni bilo toliko ljudskih šol in šolnikov po Slovenskem, kakor dandanes in mnogo za šolo godnih otrok ostalo bi bilo, osobito po slovenskem Štajerskem in Koroškem, brez vsake šole, da ne bi bil rajni bistrooki Slomšek nedeljskih slovenskih šol osnovati priporočal, v katerih so se prosti kmetski otroci, zlasti iz preoddaljenih sel in hiš, brati, pisati, računati,

krščanskega nauka in petja manj ali več učili. Da bi pa bili uspehi številnih takih šol toliko povoljnější, spisal je on spredaj omenjeno zlata vredno knjigo :

„*Blaže in Nežica v nedeljskejši šoli. Učiteljem in učencem za poskušnjo*“, katera se je tú pa tam, celò (v Ipavi) na Kranjskem, vpeljala ter s pridom rabila. Dokaz njene redke dovršenosti je nepričakovano hitro spečanje I. natisa v 4000 iztisih, kateremu sta sledila v kratkem času dva ponatisa. (Tretji natis. V Celoveu 1857. Natisnil in na prodaj ima Janez Leon.) Slobodno sme se ta času primerna šolska knjiga imenovati *prva slovenska praktična metodika*, (vpisanju, številjenju, prirodoznanstvu itd.), kajti učitelj najde v njej same izkušene napotke (vodila) za podučevanje. Knjigo kinči zala podoba sv. Maksimiljana, „rojaka naše dežele“, ki se varstveno ozira na mestece, v katerem je mučeniško smrt storil. — „*Za pogovor*“ nahaja se na prvih straneh strokovnjaški sestavek „*Iskrice šolo oživiti*“ kot uvod, kateri naj zaradi svoje originalnosti tú sledi :

„Kakor ljubo solnce zemljo oživljuje, katero obsije, tako naj vsak učitelj šolo oveseljuje, v katero pride. *Učitelj mrtev ko les in mrzel ko led — učenci pa živi ko ogenj, se slabo stikajo (vjemajo), srca učencev se učitelju tako dolgo odmikajo, da šola zmrzne, nauka cvet pomrje in dobrega sadú ne dá. Iskreni šolski prijatelj, kar vsak učitelj naj bo, ima najoživljajočih iskric skupoma k redi za veselje in kratek čas, za resnico in nedolžno šalo, svoje učence za nauk vnemati in oživljati, zaspane dramiti, pridne podperati, da mu ne opešajo v sredi pota potrebnega poduka.* Takšnih iskric eno koliko ova knjiga „*Blaže in Nežica*“ učiteljem ponudi, ki se, v novo presojena in za potrebo popravljena, v tretje natisne in svetu podá. *Ne zamudi, prijatelj šole in domovine, učitelj in odgojitelj mladine, knjižico blagovoljno soditi, dobro posneti, slabo popravljati, da ne bom jaz, ne ti na zgubi.*

Boš čital, kar sta se Blaže in Nežica v nedeljski šoli učila, naj se, *učenec* tudi tebe nauk prime. Beri, šteje in poskušaj, kolikor toliko dobrega se tudi tebe prijeló — in veselilo te bo, tudi kaj znati, kar še do sedaj vedel nisi. Ne opušaj pa tudi v djanju posnemati, kar dobrega znaš; Bog ne ljubi le poslušalcev, tudi ne praznih bralcev; pridne delalce ima rad. Veliko znati pa malo prida ravnati, žali Boga in škoduje ljudem.

Hočeš, učitelj, ti druge učiti, in bolj moder biti, ko sta skrben učitelj in priden podžupnik, o katerih bereš, kako sta šolo oživljala in se po šoli živo, ljubeznjivo obračala, saj ti ne branim. Uči, in suči se v šoli, kakor rad, naj le seme dobrega nauka dobro zemljo najde, in pa veliko dobrega sadú zarodi. Ne po sevki, ne po oralu — le po sadu orača in sejavca, pa tudi učitelja spoznaš.(!)

O setvi ima *solnce* sijati, da se da lepše orati in njiva čedno obdelati; *bodi, učitelj, tudi ti pri nauku vesel in dobre volje, kar je prav.* Povedal sem ti torej mnogotero za smeh, toda brez greha. — Naj tudi dobro setvo o pravem času pohleven dežek pomoči in porosi, za toliko hitreje se ozeleni. Rodoviten dež na razložen in v srce položen nauk so gorke solze. Mislim, da bi te tudi vmes solze posilile, če nisi prekamnitega srca, ki čitaš ali sllišiš te knjižice vesele in žalostne reči.

Mladini najbolj potreba je modre šole za srečno življenje — učitelju nad vse potrebno znati šolo na pošteno življenje modro ravnati, — kazati svojim učencem življenja srečno pot — jim vedoma praviti, česar se držati svoje žive dni, da bodo, kakor Blaže in Nežica, srečno hodili. Učencem vsakotere nevarščine pokazati, ki jih čakajo, jim pomoči v mnogoteri sili povedati, kolikor se dá, daje ljudske šoli ceno in življenje; torej življenje kmetov po solučnej in senčnej strani popisano najdeš.

Je tebi preveč, kar se v teh bukvicah uči, izogni se; — kar je premalo za tvojo mladino, pa dodaj. Veš, da po svetu vsaka tehtnica enako ne vleče, tudi vse ure po tisti meri ne tečejo; vsakemu po glavi, kakor bi rad, tudi biti ne more. Kar tebi ne dopade, bo pa lahko drugim prav. V spoznanju božjem čedalje bolj napredovati, po spoznanju koristnih reči modreje ravnati, po ravnanju pa tudi v svetej čednosti rasti: *to je naše šole svet namen, katerega Blaže in Nežica kažeta.*

Mnogo let je preteklo, kar je bila ta knjižica prvič spisana; mnogo oblik se je od tiste dobe premenilo, mnogo popravilo, kajti popolnoma nikaj pod solncem ne najdeš. Vse se premeni, tudi človek in njega dela; le resnica ostane. Tudi bukvic za šolo in za domačo podučbo se je v preteklih letih veliko boljših skovalo, kakor jih Blaže in Nežica imata, ki sta se tudi že postarala. Je pa novo vino bolj močno, je starina vendar bolj zdrava. Nadjam se, da tudi knjižica ta ne bo škodovala, osobito mladim učiteljem in rednikom ne; naj le poskusijo, kar je dobro in prav. Pijanost pa ni modrost, bodi si pijan od starine ali novine — napihnjen od starih ali novih oblik.

Vsaka slovniška oblika je kolo živega jezika, ki ne stoji nepremakljivo, dokler jezik živi, marveč se neprenehoma obrača in toliko hitreje premenjuje, za kolikor bolje omika ljudi in jezika napreduje. Kolo prenaglo tirati, in pretrdo zaverati dobro ni, tiraj in opoviraj rabo oblik, kar je prav, da kolo jezika gladko poteče; pa tudi preveč v stran ne vozi zaničevaje sosedov bistvene oblike, da bratov pravice v svojo lastno škodo ne povoziš. Bolje bo na vseh štirih kolesih oblike voziti prav po bratno, kakor za kolesnice (dvokolnico) svojeglavno držati, ali celo samokolnico (kolečko) enostransko tišati (riniti), na oblikah sosedov spodtikaje se. Združena moč velja. Tako misli in želi brez zamere

Tvoj prijatelj

Anton Slomšek,

Nekdanji Vozeniški župnik.“

Ker sem prepričan, da je sicer mnogo ljudi, ki so o „Blažetu in Nežici“ slišali, a malo, zlasti mlajših, ki bi bili priliko imeli, ovo zanimivo knjigo prebirati, zato mislim, da ne bo odveč, ako jo tukaj dragim čitateljem v ogledalu pokažem.

V smislu lastnega izreka: „*Za kmete so delavniki za delo, nedelje in prazniki pa za nauk*“ — osnovana slovenska nedeljska šola Slomškova obstoji iz dveh razdelkov: iz *prvošolcev in drugošolcev*. Šola za prvošolce (novince), katere se ima začeti prvo nedeljo po Vsehsvetnikih, oskrbuje g. podžupnik sam popoldne od 1.—2. ure; a učilna soba se že pol ure poprej odpre, da začno „oskrbniki“ in „oskrbnice“ (to so prav pridni in pametni fantje in de-

kleta izmed drugošolcev) učence svoje klopi 1. *izpraševati*, 2. *jim pokazati kar zadosti ne vejo*, 3. *nenavzoče v svoj ročni zapisnik zaznamovati*. *Prvošolci učijo se le čitanja*.

Šolo za drugošolce oskrbuje g. učitelj s pomočjo g. podžupnika dopoludne, po jedno uro pred drugim sv. opravilom. V ta (gorni) razdelek pridejo učenci, kateri že brati znajo. Ker sta se Mlinaričeva desetletni Blaže in devetletna Nežica že doma od Florjanove Barice iz „Navoda za nedeljske šole“ brati naučila, bila sta kmali prvo nedeljo med drugošolce sprejeta ter med „oskrbnike“ (mesto Florjanove Marice in Šimenovega Toneja, ki sta šla služiti) uvrščena. — Drugošolci učijo se poleg čitanja tudi pisanja, številenja, petja in nemščine, v cerkvi pa krščanskega nauka.

Šolsko leto šteje od začetka novembra do konca avgusta 52 šolskih nedelj in praznikov in tako je tudi vsa učna tvarina razdeljena na 52 duševnih grižljajev, ki se čestokrat z letnim in cerkvenim časom vjemajo. Pa oglejmo si opisajoči knjigo bolj na tanjko po posameznih učnih predmetih.

1. Čitanja

se vadijo drugošolci na 52 jako podučljivih berilih — zaznamovanih z rimskimi številkami, katerih naslovi naj tukaj sledé:

I. *Dobro za mlade ljudi, ki se v šoli kaj prida naučijo.*

Poslušajmo nepresegljivega strokovnjaka, kako on ovi naslov prve berilne vaje otrokom razjasni, trditev dokaže:

„ . . . . Na Tomaževo, neko sredo večer, ženeta bratec *Blaže* in sestrica *Nežica* kravico na vodo, grede pa materi vode izpod mlina nosita. Nekaj šolarjev mimo prihiti, med njimi *Lojzek*, *Kamenskega gospoda sin*. Dekline gredo pohlevno svoj pot, dečki pa naglo na led planejo, ter po steski drkajo (se sanjkajo); ko bi trenil, se led udere. *Lojze* v vodo pade, katera ga ravno na žleb nese. *Blaže* vidi in hitro vodo zapre. *Nežica* pa po svojega očeta leti. Mlinsko kolo ravno *Lojzeta* prime in zastoji, ker vode ni imelo. Mlinarič pridirjajo in mladenčeta izpod kolesa potegnejo, ki ni več dihal. Voda od nja teče. Vaščani na krik priletijo in hočejo srotče na glavo postaviti. — „*Nikarte!*“ zavpije *Florjanova Barica*. „Baš preteklo nedelje smo v šoli slišali, vtopljenih ne na glavo postavljati. Le v bajto ga zanesimo, pa varno na klop položimo. Lepo rahlo ga na trebuh denimo. Mlinarčka! čedno mu ledeno obleko slecite, jaz mu bom glavo nekoliko k zemlji nagnila, pa čelo povzdignila, naj se voda iz nja izcedi. Zdaj pa v posteljo ž njim! Le malo mu glavo podložite. Oterite ga prav dobro in pa suknjino segrejte. Dajte mi cevko; bom skoz nos v njega pihala; pa moram drugo nosnico zatisniti. Možje! prav zvesto mu srčno jamico pa podplate s krtačo (ščetom) terite, tudi po vsem životu ga s toplim suknom drgnite. Bom poskusila mu skoz usta zdrave sape vpihati. Primi ga jeden čedno za nos. — *Hvala Bogu! še je živ*. Le pridno delajte; že se žilice mezijo! — Zdi se mi, da rahlo diha!“ — *Lojzeta*, ki zopet živi, ravno toplo odenejo, ko zdravnik iz Kamnika prisopejo bolničeka oskrbet. *Barico* pohvalijo, da je vaščanom tako modro svetovala. *Neumni ljudje iz ene nesreče dve naredijo, ako modrega*

človeka blizo ni. Predlanskem so v Vrbnem otroka iz vode potegnili. Hitro ga dva za noge zgrabita in na glavo trčita. Kašta v njem pokne — po njem je bilo. — Kako dobro za mlade ljudi, ki se v šoli kaj prida naučijo!

(Dalje sledi.)

O rabi navorja.

Prof. Fr. Hauptman.

(Dalje.)

9. V to syrho treba je novega poskusa, s katerim malo predrugačimo 8. poskus. V 8. poskusu našli smo ravnotežno silo $= 50\text{ g}$ ob rami 6. Izračunivši produkt teh dveh količin dobili smo $= 300\text{ g}$. Ta enakost, koja kaže račun, napotuje nas do misli, da ste si utež 50 g in 300 g sploh ravnomočni; toda mogoče je to le pod posebnim pogojem. Najti ta pogoj snamimo z desne rame utež 50 g ter jo nadomestimo z utežjo 300 g v isti razdalji od vrlišča. Zdaj ni ravnotežja. Poskušamo li pa to utež obešati v drugih točkah desne rame, najdemo, da stopi navor spet v ravnotežje, ko snide utež (300 g) v prvo točko (rama $= 1$).

Iz tega sledi: *Sila 50 g ob rami 6 ravnomočna je s silo 300 g pod tem pogojem, da dela ta-le ob rami 1.*

Ali: *Vrteča moč sili 50 g ob rami 6 jednaka je 300 g .*

Vrteča moč kake sile je tedaj ona sila, katera delovanje ob rami 1 prvo popolnem nadomestuje.

Vrteča moč, katerekoli sile se izračuni, ako se sila množi s svojo ramo
Zategadel pa tudi produkt iz sile in njene rame imenujemo *vrtečo moč* te sile.

Ker je v stanu ravnotežja (gl. pravilo IIIa.) produkt iz bremena in njegove rame jednak produktu iz sile nje rame, glasi se na podlagi prejšnjega poskusa ravnotežni zakon kratko tako-le:

Navor je v ravnotežju, ako je vrteča moč sile jednaka vrteči moči bremena . . . . . IIIb.

Opazka: Ta izrek se na podlagi pripravljanih poskusov tako rekoč sam ob sebi umeva. Da ga tukaj navlašč izvajam, temu vzrok je ta, ker brez posebnih poskusov ne moremo utrditi pomena *vrteče moči* in tudi ne pravila določiti, po katerem se račun.

Dovolil sem si pa pri tem izvajanju neko prostost, katero moram še opravičiti. Vzel sem namreč v tem produktu drugi faktor, ramo, molcé kot brezimensko število, dočim se strogo znanstveno vrteča moč (Drehungsmoment) predstavlja kot produkt dveh imenskih števil, uteži in dolžine.

Merimo-li sile z gramom in dolžine s centimetrom, nastane prašanje, kaj se pravi grame množiti s centimetri (ali sicer kilograme množiti z metri)? Odgovor na to prašanje je za ljudsko in meščansko šolo previsok. To je prvi vzrok, da sem vzel namesto dolžine samo nje mersko število; drugi vzrok pa je, ker je to, kar imenujemo vrtečo moč, v istini prava sila, katera se meri s kilogrami ali grami.

Način, po katerem smo ravnokar izvedli zakon ravnotežja v treh različnih oblikah, ima na sebi jedno oblast, namreč zakon izveden je iz rezultatov *jednega edinega* poskusa. Gotovo veljaven je tedaj le v tem edinem slučaju. Mogoče pa bi bilo, da veljajo v drugih slučajih drugačni zakoni, da tedaj prvi nima *občne* veljavnosti. Kako je temu, mora se nalašč preiskovati; v ta namen treba je mnogih poskusov z različnimi silami na različnih ramah. Ako najdemo, da se prejšni zakon obistini v vsakem slučaju, smemo še le sklepati o njega *občni veljavnosti*.

V to svrho naj sledi nekaj takih poskusov v jednostavnih številih in v lahko preglednem redu. Ker se vsi vrše na isti način, kakor zgoraj in prav tako tudi odmišljevanje zakona, ne bo treba nobenega več na drobno razmotrivati.

Breme	njegova rama	sila	njena rama
100 g	1	50 g	2
"	"	25 "	4
"	"	20 "	5
"	"	10 "	10
100 g	2	200 g	1
"	"	50 "	4
"	"	25 "	8
"	"	20 "	10
100 g	3	150 g	2
"	"	75 "	4
"	"	60 "	5
"	"	50 "	6
100 g	1	100 g	2
"	"	50 "	4
"	"	25 "	8
200 g	2	100 g	4
"	4	160 "	5
"	6	400 "	3
150 g	3	90 g	5
"	4	100 "	6
60 g	6	180 g	2
50 g	3	25 g	6

i. t. d.

Izvajaj iz teh podatkov zakon ravnotežja v vseh teh oblikah. Prepričal se boš, da velja v vsakem slučaju isti zakon, torej sme se njegova občna veljavnost smatrati dokazano.

Vseh tukaj navedenih primerov v šoli razmotrivati zahtevalo bi več časa, nego ga je temu predmetu odmerjenega. Zadostovalo bo, ako se vsaj, recimo, trije poskusi temeljito izvedejo in to najbolje zaporedoma koj na tistem mestu, kjer smo postavili poskus 8.

Da jeden edin poskus ne zadostuje, temu je še drugi vzrok. Znano je, da vtisi, ki jih sprejemamo od zunanjih stvari, postanejo le tedaj trajni, ako delajo

na naše čute z veliko močjo, kakor n. pr. blisk, ki se zablíši in trešči ob enem. Prikazni na navorju pa ne učinkujejo s toliko krepkostjo, da bi jedna sama naredila trajen vtis, posebno v mladih, nevežbanih glavicah ne. Naj li pa vendar slab vtis ostane trajnim, mora se, kakor uči psihologija, *večkrat ponavljati*.

VI. Ravnotežje na jednoramnem navorju.

Na jednoramnem navorju je poporišče navadno ob jednom koncu, sila in breme delate vedno ob isti strani podporišča v nasprotni si meri. Vrteča moč vsake za-se določuje se kakor pri dvoramniku, kajti ona spet narašča z velikostjo sile in dolgostjo rame.

Priprava za poskuševanje pa je manje jednostavna kakor pri dvoramniku

Palica, ki jo podpremo ob jednom koncu, vsled svoje teže ne ostane sama ob sebi v vodoravni leži. Da spravimo jednoramnik, ko še ni obtežen, v to ležo, treba je posebnega stroja, ali dvoramnega navorja ali pa škripeca.

Iz zgoraj navedenega vzroka ostanemo pri navorju, a da nam ne bode treba dveh samostalnih priprav za navor, lahko predružačimo ono, ki smo jo doslej rabili, na sledeči način:

V stebru naredimo pod zarezje (kljupo), skoz katero gre jednoramni navor, blizu 1 *dm* niže, še jedno takšno zarezje (kljupo); potem omislimo si še jedno palico, izdelano in v istej meri razdeljeno, kakor je jednoramnik, samo za polovico kračjo. Jeden konec pritrđimo v spodnji zarezji, tako da se ta palica vrti okolo posebne osi. Tedaj je to že jednoramni navor, ako delate ob njej dve nasprotni sili; drugi njen konec pa in konec jednoramnika, ki ravno nad njem leži, zvežimo z žico ali močno nitjo, tako da ste si obe palici vzporedni.

To je zdaj prav zaprav sestavljen stroj dveh navorjev, pri katerem jednoramnik vsled svoje teže dela ob vzporedni rami dvoramnika navzdol. Ker to moti zakon ravnotežja, spravimo ves stroj najprej v stan ravnotežja, s tem da ob prostej rami dvoramnikovej enkrat za vselej obesimo primerno protitežje. Vrteča moč, ki jo prouzroči vsled svoje teže jednoramnik sam ob sebi, uniči se po vrteči moči imenovanega protitežja in sestavljeni stroj ima se potem prav kakor breztežen jednoramnik. (Dalje sledi.)

Logika.

Spisal Dr. Josip Križan,

kr. gimnazijski profesor v Varaždinu.

(Dalje.)

§ 53. Sklepi obrata.

Sklepi, ki sledé iz razmere obrata sodov imenujejo se sklepi obrata. Oni izvajajo se iz prednjega reka po pravilu: Iz istine prvobitnega soda sledi istina izvedenega, in iz laži izvedenega sledi tudi laž prvobitnega soda. Obrazec sklepom, pri katerih se istina iz prvobitnih sodov izvaja je ta-le:

Po I. pravilu obrata:

- A) $\frac{i. S < P . . . . . 1}{i. \neg P < S}$
 E) $\frac{i. S < \neg P . . . . . 3}{i. \neg P < S}$
 I) $\frac{i. \neg S < P . . . . . 5}{i. \neg P < S}$
 O) $\frac{i. \neg S < \neg P . . . . . 6}{i. \neg P < S}$

Po II. pravilu obrata:

- $\frac{i. S < P . . . . . 2}{i. \neg P < \neg S}$
 $\frac{i. S < \neg P . . . . . 4}{i. P < \neg S}$

Primeri: *Ad 1.* Istina je, da so trikotni geometrične podobe in istina je tudi, da so nekatere geometrične podobe trikotni. *Ad 2.* Istina je, da so hvalevredni učenci izglednega obnašanja, in istina je tudi, da neizglednega obnašanja učenci niso hvalevredni. *Ad 3.* Istina je, da nobena riba ne živi v zraku, tedaj je tudi istina, da je nekaj od onega, kar v zraku ne živi, riba. *Ad 4.* Istina je, da naobraženi ljudje niso prostaki, tedaj je tudi istina, da prostaki niso naobraženi ljudje. *Ad 5.* Istina je, da so nekateri književniki glasoviti, tedaj je tudi istina, da so nekateri glasovitniki književniki. *Ad 6.* Istina je, da nekateri prvci niso zrakasta telesa, tedaj je tudi istina, da so nekatera nezrakasta telesa prvci.

Obrazec sklepom, pri katerih se izvaja iz laži izvedenega sklepa laž prvotnega je ta-le:

Po I. pravilu obrata.

- A) $\frac{l. \neg P < S . . . . . 1}{l. S < P}$
 E) $\frac{l. \neg P < S . . . . . 3}{l. S < \neg P}$
 I) $\frac{l. \neg P < S . . . . . 5}{l. \neg S < P}$
 O) $\frac{l. \neg P < S . . . . . 6}{l. \neg S < \neg P}$

Po II. pravilu obrata.

- $\frac{l. \neg P < \neg S . . . . . 2}{l. S < P}$
 $\frac{l. P < \neg S . . . . . 4}{l. S < \neg P}$

Marljivosti učencev prepušča se, da za omenjene obrazce naredé primere.

§ 54. Sklepi načinosti (modalitatis).

Sklepi, v katerih se iz načina prednjega reka izvaja način sklepa, imenujejo se sklepi načinosti. Sklep teh sklepov razlikuje se tedaj od prednjega reka s svojim načinom in izvaja se iz njega po pravilih:

I. Iz istine nujnega (*apodiktiskega*) soda izvaja se istina jestovitega (*asertoriškega*) in istina mogočnega (*problematskega*) sklepa. Obrazec tema sklepoma je ta-le:

$$1. \frac{S \text{ biti mora } P}{S \text{ je } P}$$

$$2. \frac{S \text{ biti mora } P}{S \text{ mogoče je } P}$$

Primeri: *Ad 1.* Ker je istina, da v čveterokotu morajo biti štiri strani in štiri koti, tedaj je tudi istina, da so v čveterokotu štiri strani in štiri koti. *Ad 2.* Ako je istina, da na zemlji organska bitja biti morajo, tedaj je mogoče, da tudi so.

II. Iz istine jestovitega (*asortoriškega*) sode izvaja se istina mogočnega (*problematskega*) sklepa. Obrazec jima je ta-le:

$$\frac{S \text{ je } P}{S \text{ more biti } P}$$

Istina je, da žitek živalij enkrat prestane, tedaj je mogoče ali more biti, da žitek živalij enkrat prestane.

Omenjene oblike so trdivne, nekavne pa imajo te-le obrazce:

1. $\frac{S \text{ ne more biti } P}{S \text{ ni } P}$	2. $\frac{S \text{ ne more biti } P}{S \text{ ne mora biti } P}$	3. $\frac{S \text{ ni } P}{S \text{ ne mora biti } P}$

Marljivosti učencev prepušča se, da naredo primere za omenjene oblike.

§ 55. Sklep enakosti in istovrednosti.

Sklepi, ki obstoje iz istovrednih sodov in v katerih se sklep od sprednjega reka samo s spremenjeno obliko razlikuje, so sklepi enakosti (*ratiocinationis, aequalitatis, aequipollentiae, conclusiones ad aequipollentiam*). Per *aequipollentiam* izvajajo se:

1. $\frac{S < P}{\text{Noben } S \text{ ni } P}$	3. $\frac{\text{Noben } S \text{ ni } P}{\text{Vsi } S \text{ so } P}$	5. $\frac{^1/S < P}{\text{Nekateri } S \text{ niso } P}$
2. $\frac{\text{Noben } S \text{ ni non } P}{S < P}$	4. $\frac{\text{Vsi } S \text{ so non } P}{\text{Noben } S \text{ ni } P}$	6. $\frac{\text{Nekateri } S \text{ niso } P}{^1/S < P}$
7. $\frac{\text{Nekateri } S \text{ niso } P}{\text{Nekateri } S \text{ so non } P}$	8. $\frac{\text{Nekateri } S \text{ so non } P}{\text{Nekateri } S \text{ niso } P}$	

Primeri: *Ad 1.* Iz prednjega reka: Vsi ljudje so umrjoči, izvaja se sklep: Noben človek ni neumrjoč. *Ad 2.* Noben človek ni nepregrešen; tedaj so vsi ljudje pregrešni. *Ad 3.* Nobena žival ni umna; tedaj so vse živali neumne. *Ad 4.* Hudodelniki so nepoštenjaki; tedaj noben hudodelnik ni poštenjak. *Ad 5.* Nekateri ljudje so krepostni; tedaj nekateri ljudje niso nekropostni. *Ad 6.* Nekateri učenci niso nečedni; tedaj so nekateri učenci čedni. *Ad 7.* Nekateri ljudje niso darežljivi; tedaj so nekateri ljudje nedarežljivi. *Ad 8.* Nekateri gljive so nestrupene; tedaj nekatere gljive niso strupene. Istim načinom izvaja se tudi sklep iz vseh drugih istovrednih sodov § 47.

Opazka. Istovredni sklepi rabijo se mnogo v računstvu, in na njih o sniva se pravilo *Ako sta dva pojma enaka tretjemu, tedaj sta tudi medsebo enaka.*

§ 56. Razdelba posrednjih sklepov.

Sklepi, v katerih se sklep najmanje iz dveh sodov izvaja, so *posrednji* sklepi. Sklep takih sklepov ne razlikuje se od prednjih rekov samo po svoji obliki, ampak tudi po tvarini. Posrednje sklepe delimo na enojne in sestavljene. Ako se sklep izvede samo iz dveh sodov, tedaj je sklep *enojen*;

on se ne more v več sklepov razstaviti; *sestavljeni* so pa oni, ki se lahko v enojne sklepe razstavljajo. Vsled tega delimo posreduje sklepe na *popolne* in *nepopolne*. Popolni so tisti sklepi, v katerih se vsi deli sklepa omenijo, nepopolni so pa oni, katerim nekateri deli manjkajo. Ako omenjene razdelbe združimo, tedaj imamo te-le vrsti posrednjih sklepov.

1. Enojno popolni sklepi.
2. Enojno nepopolni sklepi.
3. Sestavljeno popolni sklepi.
4. Sestavljeno nepopolni sklepi.

Vsaka omenjenih vrstij sklepov je oziroma na odnosnost (*relacijo*) ali *brezuvetna*, ali *uvetna*, ali *razločilna*; potem namreč, ali so prednji reki brezuvetni, uvetni ali razločilni sodi.

I. Enojno popolni sklepi.

§ 57. Deli brezuvetnega sklepa.

Vsak enojno popoln brezuveten sklep mora imeti tri pojme (*termini*), in to gornji, doljni in srednji pojem (*terminus major, minor et medius*). Pojem, ki predstavlja predikat sklepa, imenuje se *gornji* pojem (*terminus major*), on pa, ki izrazuje subjekt sklepa, zove se *doljni* pojem (*terminus minor*). Pojem slednjič, ki se v sklepu ne nahaja, in ki baš posreduje, da se neposrednje združenje subjekta s predikatom v sklepu opravi, imenuje se *srednji* pojem (*terminus medius*).

Ker se tedaj združenje dveh pojmov edino s pomočjo tretjega pojma dosega, zato moramo gornji in doljni pojem primerjati vselej s srednjim pojmom in ta primerjava stvarja sode, ki se imenujejo sklepa *prednji reki* (*propositiones, praemissae*). Prednji rek, ki izreka razmero gornjega pojma s srednjim, zove se *vrhnji* rek (*propositio major*). On pa, ki izreka razmero doljnega pojma s srednjim, imenuje se *spodnji* rek (*propositio minor*). Iz prednjih rekov izveden sod, ki izrazuje razmero med gornjim in dolnjim pojmom, zove se *sklep* (*conclusio*). Sklep razločuje se navadno od prednjih rekov s črto in oznamlja se s besedami: „tedaj“, „torej“, „zato“ itd.

§ 58. Glavne oblike brezuvetnega sklepa.

Oblika (*figura*) brezuvetnega sklepa določuje srednji pojem po svojem mestu v obeh prednjih rekih. V logiki označuje se navadno gornji pojem s črko *P*, doljni pojem s črko *S* in srednji pojem s črko *M*. Po tem predstavlja

$$\begin{array}{l} \text{Vrhnji rek: } M \text{ in } P \\ \text{Sodnji rek: } S \text{ in } M \\ \hline \text{Sklep: } S \text{ in } P \end{array}$$

Po mestu, na katerem je srednji pojem v obeh prednjih rekih, razlikujemo štiri oblike brezuvetnega sklepa. Ako je namreč srednji pojem v vrhnjem reku subjekt in v spodnjem reku predikat, tedaj imamo prvo obliko brezuvetnega sklepa.

Druga oblika označuje se s tem, da je srednji pojem v obeh prednjih rekih predikat, a tretja oblika ima srednji pojem v obeh prednjih rekih za subjekt. Četrta oblika slednjič ima v vrhnjem reku srednji pojem za predikat in v spodnjem reku za subjekt.

I.	II.	III.	IV.
$M P$	$P M$	$M P$	$P M$
$S M$	$S M$	$M S$	$M S$
<u>$S P$</u>	<u>$S P$</u>	<u>$S P$</u>	<u>$S P$</u>

Vsaka od prvih treh oblik je posebna oblika sklepov; četrta pa je obrnjena prva. Prve tri oblike izumel je Aristotel, četrto pa zdravnik in modrijan Klavdij Galen. Prva oblika imenuje se tudi temeljna oblika, ker se vse druge na njej osnivajo. Kako se po teh oblikah sklepi izvajajo, bomo spoznali pri vsakej obliki posamezno. Način sklepa namreč določujejo prednji reki po svoji kakovosti in kolikosti.

§ 59. Mogoči načini brezuvetnih sklepov.

Vrhnji rek in spodnji rek v vsakej od omenjenih četririh oblik sta oziroma na kakovost in kolikost ali v obče ali posebno trdivna soda, ali pa v obče ali posebno nekavna soda. Ako združimo vsako od četririh vrstij vrhnjega reka z vsako od četririh vrsti spodnjega reka, tedaj ima vsaka od omenjenih četririh oblik teh šestnajst načinov.

$A A$	$E E$	$I I$	$O O$
$A E$	$E A$	$I A$	$O A$
$A I$	$E I$	$I E$	$O E$
$A O$	$E O$	$I O$	$O I$

Vse četriri oblike imajo po takem 64 načinov, ker pa vendar vsi ti načini ne zadovoljujejo silogistiškim pravilom, zato jih delimo na *veljavne* in *neveljavne*. Najleže spoznamo, ali se iz zadanih nam prednjih rekov more veljaven sklep izvesti, ako njihove tri glavne pojme $S P$ in M glede obsega medsebu primerjamo. Od omenjenih 64 načinov jih 53 ne velja, in eden ($A E O$) je brez vsake vrednosti, ostane jih toraj deset veljavnih in od teh so četrirje trdivni.

1. $A A A$ 2. $A I I$ 3. $A A I$ 4. $I A I$

Šest pa je nekavnih:

5. $E A E$ 6. $A E E$ 7. $E A O$ 8. $A O O$ 9. $O A O$ 10. $E I O$

Po tem takem bi imeli 40 vrstij silogizmov, ko bi vsaka od omenjenih četririh oblik vseh deset načinov imeti mogla. Pa ker pravila, katera bomo učili v posameznih oblikah tega ne dopuščajo, zato je potrebno, da iznajdemo veljavne načine četririh oblik.

— 000 —

Dopisi.

Razbor. (Društveno peročilo.) Deseti dan meseca junija t. l. zbral nas je v navadnem številu v prostorih okoliške šole k rednemu zborovanju.

Po prijaznem pozdravu naznanja predsednik veselo vest, da je vrlí gospod profesor Žolgar našemu društvu pristopil. Itak nam predstavi gospodičino Kalmus, učiteljico pri šol. sestrah v Celju, katera se je kot edina izmed krasnega spola z posnemanja vredno marljivostjo zborovanja vdeležila. Upajmo, da se bo prihodnjič še več gospodičin učiteljic k pristopu in marljivemu sodelovanju oglasilo.

Preide se k dnevnemu redu. Najprvo se prebere in odobri zapisnik zadnjega zborovanja. Za tem sledi predavanje g. Brezovnika o človeškem očesu — kot učni poskus iz somatologije za višjo skupino. Govor je bil vseskozi zanimiv in izvrstno priredjen, ter je vsakemu dobro došel.

Drugi poročevalec bil je g. Rupnik. Kazal nam je po svoji instruktivni metodi žlahnenje trsja in vrtnic in to na pomladni in zeleni trti — nekaj dosihdob neznanega. Govoril je tudi o grobanju in množenju mladik. Tudi iz tega predavanja zajemali smo dobiček. Vsak po svojem. Obema govornikoma pa se je izrekla najlepša zahvala.

Kot peta točka dnevnega vsporeda prišel je pogovor o knjigah za šolske knjižnice na vrsto. Kolike važnosti je šolska knjižnica, vsak prizna in kako težko je otrokom primernege berila preskrbeti, znamo tudi iz lastne skušnje. Vnela se je živahna debata, katere posebno vdeležile so se razven predsednika gg. Jarc, Koderman, Vrečar, Sirk.

Konečno se zedinijo, da gg. Brezovnik, Jarc in Kocbek domače šolske knjige še enkrat pregledajo in prihodnjič o tem natačneje poroča oziroma priporoča g. Brozovnik.

Izmed stavljenih predlogov se sprejme g. Kocbekov, namreč, da se prihodno zborovanje v Žaleu vrši dne 8. julija t. l. Z velikim vozom, ki bo pri poštnem vlaku na kolodvoru čakal, odrinemo v Žalec.

Da se nam bo zborovanje vrló obneslo, katerega se bodo gg. tovariši in tovarišice obilo vdeležili, porok nam je vesela se širjajoča navdušenost za krepek obstanek in napredek našega društva kakor tudi za šolsko dobro in korist.

Da bi širilo in procvitalo naše društvo!*)

B. J.

Iz Slivnice pri Celju. Drugo letošnje zborovanje je imelo učiteljsko društvo šmarinjskega in rogaškega okraja dne 6. maja v Šmariju. Gosp. Jože Kotnik je govoril „o vplivu javnega življenja na odgojo mladine“. V svojem obširnem govoru je našteval različne slučaje, ki pri odgoji v negativnem smislu delujejo in povedal, kaj naj učitelj oziroma šola kot odgojevalnica stori, da postane slabim odgojevalnim vplivom javnega življenja izdatna nasprotna sila. Isti g. poročevalec govoril je dalje „o važnosti zavarovanja za življenje“ in kolegom priporočal banko „Slavijo“. Važna se mi zdi tretja točka: „Novi bralni stroj“, govoril g. Jurkovič. Gospod poročevalec nam je opisal in razkazal svojo lastno iznajdbo. Ta stroj se odlikuje med drugimi bralnimi stroji, ki so doslej v rabi, z mnogimi, važnimi prednostmi. Prostora zavzema zelo malo, ima prost mehanizem in je tako lehek, da se more, če je potrebno, brez vse težave prestaviti. Stavke zamorejo sestavljati otroci in učitelji, ker je stroj tako napravljen, da se pri sestavljenju more vzdigniti više ali niže. Zapre in odpre se hipoma, kar je važno zato, da se črke ne oprášijo. Ta aparat ima še to posebno prednost, da se dadó sestavljene besede prenesti na tablo v prepisovanje, ali pa narobe, da se pod zapisani stavek

*) Kako vestno in marljivo celj. učit. društvo podpirajo učitelji z laškega okraja in nekateri drugi odlični udje, o tem mi bo prilično kaj več objaviti. Popotnik še pač menda premalo trka na gostoljubna vrata g. tovaršev ali pa premalo zabaja med nje. Ali mar se ima tudi v naših krögih dopolniti znano prerokovanje o težkih časih?

Albrecht Dürer je posebno rad slikal „križauje“; da bi živel med nami, lepa bi mu bila prilika križani duh dremajočih „jogrov Pestalocija“ upodobiti. Poročevalec.

pri aparatu stavijo tiskane črke. Cena mu je nizka; s črkami vred bi ne veljal čez 10 gld. Gospod Jurkovič bi svojim tovaršem gotovò vstregel, ko bi stroj v „Popotniku“ natančno opisal*) Če pa danes ali jutri kateri izmed častitih kolegov pride v Šmarije, naj ne zamudi prilike, da si stroj sam ogleda; in ne samo stroj, tudi druge samoročno izdelane učne pripomočke, posebno za naravoslovje, katerih ima gospod Jurkovič lepo število. Zavidali smo g. poročevalca, da ima v svoji šoli za prvi poduk v čitanju tako praktičen učni pripomoček. Vsak bi ga bil rad imel. Ugibali smo sem in tam, slednjič se je izreklo društvo tako-le: „Zbor prizna, da Jurkovičev aparat za čitanje zadostuje vsem tirjačvam, ki se morejo staviti na bralni stroj in želi, da bi se vpeljal ne samo v šole našega okraja temveč da bi se razširil tudi po drugih šolah.“

F. Šetinc.

Novice in razne stvari.

[Iz c. kr. štaj. dež. šolskega sveta] V svoji slednji seji je dež. šolski svet sklenil, sklicati IV. dež. učit. konferenco v Gradec dne 5., 6. in 7. septbra. t. l. je vzel poročilo o nazorovanju dež. meščanske šole v Celju na znanje, je dopustil, da se na nekaterih ljudskih šolah politiškega okraja Deutsch Landsberg preloži začetek šolskega leta o velikonočni čas, je odobril, da se osnovite v Neubergeru in pri sv. Križu pri Slatini čvetirirazredne dekliške ljudske šole in je sistemoval v to svrho potrebno število učiteljskih mest, je privolil, da se razširite ljudska šola v Gleichenbergu in dekliška šola v Celju v petrazrednice, ljudska šola pri Mariji Snežni pa v dvorazrednico, je pripoznal potrebo razširjenje ljudske šole v Kalobju, je zavrnil prošnjo nekega krajn. šolskega sveta za preložitve jesenskih počitnic v prejšnji čas, je odobril izločitev občina Weissenbach iz okoliša Liezen in osnovitev samostalne enorazredne ljudske šole v imenovani občini je rešil prošnje za podpore in priznanje starostnih doklad, je odobril nekatere predloge gledé upokojenja posameznih učiteljev in je sklenil, da se pritožbe zoper neugodne rešitve prošenj za oproščenje šolskega obiskovanja v vseh slučajih zavračajo, v katerih se ne more dokazati, da so dotični učenci šolo šest let obiskovali.

[Za novo šolo v Šmartinu pri Slovenjgradu] podarila je slovenjgradska hranilnica znatno svoto 1100 gld. in štajerska hranilnica 200 gold.

[Spomenica o slovenskih šolah] Kakor poroča „Sl. N.“ izročila se je te dni dotična spomenica, katero so podpisali vsi slov. državni poslanci — tudi grof Hohenwart — naučnemu ministru doktor Gautschu po posebni deputaciji. Bode li imela tudi kaj vspeha? Vederemo.

[Okr. učit. konferencija.] Učiteljstvo sežanskega okraja na Primorskem imelo bode svojo letošnjo uradno konferencijo v 7. dan julija meseca ob 9. uri predpoludne v šolskih prostorih v Sežani z naslednjim jako obširnim dnevnim redom: 1. Poročilo c. kr. okr. šolskega nadzornika. 2. Kako naj se računanje na pamet po 1., 2. in 3. računici praktično obravnava in katere naloge so v to najboljše? 3. Kako se obravnavajo pismene naloge. 4. Natančni načrti o spisju in pisanju. Referente od 2., 3. in 4. določi c. kr. okr. nadzornik v dan konference. 5. Poročilo

*) Gotovo; prosimo.

bibliotečne komisije. 6. Volitev bibliotečne komisije. 7. Volitev stalnega odbora. Naloge od 2., 3. in 4. naj se pismeno napravljene in izdelane vroče v dan konference c. kr. okr. nadzornika.

[Družba sv. Mohora] je zopet lepo napredovala. Število članov, katerih je lani bilo 29.590, naraslo je letos na 31.654, torej v enem letu 2064 članov več. Po škofijah razdeljeni so člani tako: Škofija Ljubljanska 12.008, Lavantinska 9658, Goriška 4396. Krška 3034, Tržaška 1594, Sekovska 254, Zagrebška 197, Somboteljska 170, Senjska 120, Videmska 109, Poreška 46.

[† Ivan Dolinar.] V Trstu je 6. dan t. m. dopoldne ob pol 11. uri nagloma umrl gosp. Ivan Dolinar, urednik „Jurija s pušo“, član „Tržaškega Sokola“ v 46. letu svoje dobe. Pokojni Dolinar kazal se je pri vseh prilikah iskrenega rodoljuba, bil delaven za vsako narodno podjetje ter odlikoval se s svojo odločnostjo in neustrašenostjo. Dasi ni dosegel visoke socialne stopinje, bil je vendar na Primorskem mej našimi prvoboritelji. Lahka mu zemljica!

[Umrli] je 17. dan t. m. vrli domoljub in šolski prijatelj dr. Alojzij Gregorič, odvetnik in ud okr. šolskega sveta v Ptujem. Blag mu spomin!

[Gosp. župnik dr. J. Skuhala] imenovun je udom okr. šolsk. sveta v Ljutomeru.

Vabilo k zborovanju učiteljskega društva za mariborsko okolico dne 1. julija t. l. ob pol 11. uri dopoldne v Mariboru. Vzpored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Predavanje gosp. I. Fistravca „o goji srca“. 3. Nasveti. — K obilnej udeležbi uljudno vabi odbor.

Vabilo k zborovanju ptujskega učiteljskega društva dne 1. julija t. l. ob 11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vzpored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Prostovoljno predavanje. 3. Pogovarjanje o referatih pri letošnji uradni konferenci 4. Nasveti. K obilnej udeležbi vabi odbor.

Vabilo. Celjsko in Savinjsko učiteljsko društvo zborujeta dne 8. julija t. l. (toda le o ugodnem vremenu) skupno v prijaznem Žalcu. Ob 1/2 11. uri dopoldne odpeljemo se iz Celja. Po skupnem zajutreku pri g. Vrečerju je zborovanje v Žalskem šolskem poslopju s sledečim dnevnim redom: a) Zapisnika; b) Društvene reči; c) Javne preskušnje na ljudskih šolah o koncu šolsk. leta, por. g. S. Meglič; d) Učna slika iz domovinslovja, por. g. A. Petriček; e) Predlogi. — Po zboru skupen obed pri gosp. Ivanu Hausenbichlerju in kegljanje za dobitke na korist Žavske šole. Ker nam je redko kedaj dana priložnost, da bi se učitelji iz lepe Savinjske doline v prosti prijateljski pomenek zbrali, pričakujeta prav obilne udeležbe od obeh strani
odborna.

Spremembe pri učiteljstvu.

Na Štajerskem. Gospod Jožef Fistravec, zač. učitelj v Studencah postal je definitivno na svojem mestu. — G. August Živko, podučitelj v Slivnici pri Mariboru dobil je učiteljsko mesto ravno tam. — G. Jože Vodusek, podučitelj pri sv. Miklavžu (Ormuž) prišel je k Št. Ilu v Slov. gor. — Gosp. Gustav Vodusek, nadučitelj v Globokem (Brežice) gre za učitelja v Hrastnik. — Gospod Fran Megla, podučitelj pri sv. Bolfanku (Ormuž) je premeščen k sv. Janžu na drav. polju. — Gosp. Franc Skaza, podučitelj v Šmarju, postal je učitelj na Polju (Kozje). — Gospod Stanko

Marin, učitelj pri sv. Tomažu (Ormuž), dobil je enoleten odpust, da gre v pedagogij na Dunaj.

Na Kranjskem. Gospod Ivan Poženel, nadučitelj, v Uncu gre na Rakek. — Gosp. Peter Repič, učitelj v Cerknici, pride na Unec, gospod August Kleč pa z Rakeka v Cerknico. — Gosp. Jože Stupar, umirovljen učitelj v Ljubljani je umrl. N. v m. p!

Štev. 239.

NATEČAJI. Dve podučiteljski službi.

Na dvorazredni ljudski šoli **Trbovlje-Vode** se umeščata dve podučiteljski mesti z dohodki po III. plačilni vrsti in prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci in prosilke za te mesti naj svoje redno instruirane prošnje potom predpovestavljenega okrajnega šolskega sveta vložijo do **15. julija 1886** pri krajnem šolskem svetu v **Trbovljah**.

Okr. šolski svet Laški trg dne 28. maja 1886.

Predsednik:

Natoliczka s. r.

Štev. 128.

Podučiteljsko mesto

Na dvorazredni ljudski šoli v **Dramljah** se umešča novo sistemovano podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. vrsti definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje redno obložene prošnje potom okrajnega šolskega sveta do **15. julija 1886** pri krajnem šolskem svetu v **Dramljah** pošta št. Jur ob juž. žel.

Okr. šolski svet Celje, dne 28. maja 1886.

Predsednik:

Natoliczka s. r.

Štev. 240.

Podučiteljsko mesto.

(Zopetni razpis.)

Na dvorazredni ljudski šoli v **Grižah** se podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu in prostim stanovanjem definitivno umešča.

Prosilci za to mesto naj svoje redno instruirane prošnje potom predpovestavljenega okrajnega šolskega sveta vložijo do **15. julija 1886** pri krajnem šolskem svetu v **Grižah** (pošta Žalec).

Okr. šolski svet v Celju, dne 28. maja 1886.

Predsednik:

Natoliczka s. r.

Ravnokar je izišla knjiga:

Človek,

v pogledu na njegovo telo in dušo, s kratkim navodom, kako si ohraniti in utrditi zdravje.

Za šolo in dom.

Sestavil Janko Leban, učitelj.

Dobiva se s pošto vred po 50 kr. pri pisatelju v Avberju (pri Sežani na Primorskem.)